

משלהן שלמה

עיונים ושו"תם בפרשה נבית מדרשו של
הגאון הניקא הרב שלמה יהודה שליט"א

פרשת יתרו

יתרו היה בנו של מדין

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כִּהֶן מִדִּין (יח, א). דרשו בגמ' (סנהדרין צד.) עה"פ (יח, ט) 'וַיִּחַד יְתֵרוֹ', שכששמע יתרו על כל אשר עשה ה' לישראל, נעשה בשרו חידודין חידודין, כי כאב ליבו בפורענותם, וזהו שאומרים אנשים, שאין ראוי לבזות בפני גר את אומתו, עד עשרה דורות. וביאר רבינו בחיי (יח, יט), שיתרו היה מבניו של מדין, ועשירי למצרים בן חם. כי 'מדין' היה בנו של אברהם מקטורה (בראשית כה, ב), [שהיא הגר (ב"ר סא, ד), אשר היתה מצרית (בראשית טז, א), ובתו של פרעה (ב"ר מה, א). כך ביאר בעמר נקא (יח, יט), ונתייבשה בזה פליאת הצידה לדרך (שם), ע"ש], וכשם שהיו ל' דורות מנח ועד אברהם (אבות ה, ב), כך תמצא ל' דורות מ'חם' בן נח עד 'מדין' בן אברהם, וי' דורות מ'מצרים' בן חם, עד 'יתרו' שהוא מבני מדין, [ולפי"ז יוצא שהאריך ימים הרבה, מזמן אברהם, או עכ"פ שמוך לו, עד דור המדבר. ע"ש בצידה לדרך ע"פ דרכו, והבן]. והיו המצריים אנשי בריתו וקרוביו, ואף בני מצרים ובני מדין קרובים היו. [ובנותן טעם לציין בזה למה שכתב בס' חסידים (ס' תרז), שפעמים כשלוקים הבנים מעמידים אבותיהם שם, כשהיה בידם למחות ולא מיחו, או כשגרם עון אביהם, וכן פעמים מעמידים את הצדיק שם, שנא' (יד, לא) 'וַיֵּאָר יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה', ישראל סבא -] יעקב אבינו [ב"ר צב, ב], 'אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם', מצרים סבא -] בן חם, כדי להדאיב בשרו ונפשו. וכן בשכל טוב (שם) איתא, 'וַיֵּאָר יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת' (יד, ל), זה מצרים הזקן בן חם, אביהם של כל מצרים שכבר מת, והעמידו הקב"ה מקברו לראות פורעניות בניו]. אמנם י"א במדרש (במדב"ר כב, ד) שמדין שנקם מהם משה את נקמת ה', היתה סמוכה למואב, ואין זו מדין שנתגדל בה משה, שהיא בין מצרים להר סיני, ועפ"ז ביאר המהרז"ו (שמו"ר כז, א), שיתכן שמדין בן אברהם היה אבי אלו שבסמיכות למואב, כמ"ש (בראשית כה, ו) 'וַיִּשְׁלַח מַעַל יִצְחָק בְּנֵוֹ עֹדְנֵוֹ חַי קְדָמָה אֶל אָרְצֵי קְדָם', שהוא אצל ארם ומואב, כמ"ש (במדבר כג, ז) 'מִזֶּן אֲרָם יִנְחַנִּי בְּלֶקַּע מְלָךְ מוֹאָב מִהַרְרֵי קְדָם' (ריב"ז שזקוני בראשית כה, ו ועוד), וא"כ אינו אבי מדין דיתרו.

יתרו היה בתחילה בעצה אחת עם פרעה יחד עם בלעם איוב ועמלק עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים פי בדבר אשר זדו עליהם (יח, יא). הנה איתא בגמ' (סוטה יא. סנהדרין קו.) שבלעם איוב ויתרו היו בעצת פרעה, בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורין, יתרו שברח זכו מבניו בניו שישבו בלשכת הגזית. [ונתבאר בזה"ק (יתרו ט:)], שיתרו יעץ לו בכל ענייני הע"ז, כל אחת כפי עבודתה הראויה לה, ובלעם בכל מיני הכישופים, ואיוב מצד יראתו מהסט"א, שביראה זו היה מושך ממנה כוח]. ובמדרש אמרו (שמו"ר כז, ו) שעמלק היה עמו בעצת פרעה [ולא מנו שם את בלעם ואיוב], וכשראה יתרו כיצד נאבד עמלק מהעוה"ז והעוה"ב, תהה ועשה. וביאר באהל יעקב [לרבי יעקב טולידנו אב"ד מקנס] (פ' יתרו, עמ' קכג), שבזה יובן דברי רש"י 'מה שמועה שמע ובה, קרי"ס ומלחמת עמלק' [וכן כתב במשלי (יט, כה) עה"פ 'לִץ תִּפְּהָ, וּפְתֵי יַעֲרִם', שממכות פרעה ומלחמת עמלק החכים יתרו ונתגיייר. ומקורו מתנחומא (יתרו, ג) ושמו"ר (שם), ע"ש], כלומר כשראה גמולו הרע דעמלק.

ובספר מירא דכיא [לרבי מסעוד רפאל אלפסי, ראב"ד תוניסיה] (פ' שמות, עמ' כה) ציין עוד, שאף בקרי"ס ראה יתרו את גמולו הרע דאיוב, וכמו שאמרו במדרש (שמו"ר כא, ז), שכשעמדו ישראל על הים קטרג עליהם הס"מ הללו עע"ז וכו', ומסר לו הקב"ה את איוב, בכדי שעד שיתעסק בו יעלו ישראל מן הים, ואח"כ הציל את איוב [ועי"ש עוד בכל מה שדקדק בדברי הגמ' והמדרשים]. ובנותן טעם לציין בזה לדברי המדרש (שמו"ר כז, ג), שבשעה שנתהפכו קללות בלעם לברכות, קלל את עמלק 'רֵאשִׁית גֹּזִים עַמְלֵק, וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אַבְד' (במדבר כד, כ), וברך את יתרו 'אֵיתָן מוֹשֶׁבֶךָ, וְשֵׁים פְּסָלֶעַ קְנָה' (שם, כא), שאמר לו, קיני, הלא עמנו היית בעצה, ומי הושיבך אצל איתני עולם [וכ"ה בסנהדרין (שם)]. משל לצפור שברח מן הצייד, ונפלה לתוך ידו של אנדרואנטיא [-אנדרטא של המלך]. כיון שראה אותו הצייד, התחיל מקלסה, ואמר לו כמה נאה בריחה שברחת.

ממי קיבל יתרו מתנות רבות

וַיִּשְׁלַח מוֹשֶׁה אֶת חֲתָנֹו (יח, כז). איתא במכילתא (יתרו, מס' דוישמע ב) שנתן לו מתנות רבות. וביאר בספר ילקוט סופר (פ' יתרו, עמ' רמד) ע"ד דרוש, דהנה איתא בגמרא (מגילה כח.) שרבי זירא לא היה מקבל מתנות, מפני ש'שׁוֹנֵא מִתְּנַת יְחִיָּה' (משלי טו, כז), אמנם כתב בספר ולבש הכהן [לרבי חיים יהושע חמצני, מחכמי אזמיר] (פ' פנחס, ה) שאצל כהנים ולויים לא שייך לומר כן, כי הוא מתנה שנותן הקב"ה לאוהבו, ואדרבא, צריך לקבלו באהבה רבה ויוסיפו לו חיים ארוכים. א"כ יש לומר שע"כ נתן משה מתנות ליתרו, כי גר שקול לפני הקב"ה כלוי (ילקוט"ש בא רמז ריג). וכשנוכח בזה יתרו שנחשב הוא כגר אמת, הבין שאפשר לקבל גרים, על כן 'זילך לו אל ארצו', שהלך לגייר את בני מדינתו.

יתרו גייר את כל בני מדינתו, והיו יבשרו ת"ח גדולים פרושים מכל העוה"ז, והם יבשרו הגאולה

וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל אֲרָצוֹ (יח, כז). איתא בתרגום יונתן שהלך לו לגייר את כל בני ארצו. ובמכילתא (יתרו, מסכתא דוישמע פ"ב) איתא ביתר הרחבה, שאמר יתרו למשה, אתה חמה, ואהרן אחיך לבנה, מה יעשה הגר ביניכם, אלא הריני הולך לארצי ואגייר לכל בני מדינתי, ואביאם לתלמוד תורה, ואקרבם תחת כנפי השכינה. וזכו בניו למעלה גדולה, כמ"ש (שופטים א, טז) 'וּבְנֵי קִינִי חֲתָן מוֹשֶׁה עָלוּ מֵעֵיר הַתְּמָרִים וְגו' וַיֵּלֶךְ וַיִּשֶׁב אֶת הָעָם' [ובמכילתא דרשב"י (על אתר) איתא שהיה עמהן עם רב], ואין עם אלא חכמה, שנאמר (איוב יב, ב) 'אֲמַנְם כִּי אֲתָם עִם וְעַמְכֶם תְּמוֹת חֲכָמָה', כי למדו תורה אצל יעבץ (דבה"א ב, נה), [הוא עתניאל בן קנז, אחי כלב (תמורה טז)], ומהם באו בני יהונדב בן רכב שהיו בימי ירמיה, אשר שכנו באוהלים, ופרשו מכל תענוגות עוה"ז, וכתר עמהם ה' ברית שלא יכרתו מלפניו כל הימים (ירמיה לה). וברית זו גדולה אף מהברית שכרת ה' לדוד, שהיתה על תנאי שישמרו את ברית ה', כמ"ש (תהלים קלב, יא-יב) 'נִשְׁבַּע ה' לְדָוִד אֲמַת לֹא יִשׁוּב מִמְּנָה, מִפְּרֵי בִטְנָה אֲשֵׁית לְכֶסֶף לָהּ, אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיהָ בְרִיתִי וְגו'',

בשורה משמחת

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא'

עובדות והנהגות מחיינו ואורחותיו של מו"ר שליט"א בשלוחה 4

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ותלמידי חכמים נוספים. וכן בשלוחת המאזינים שלוחה 6. כמו כן את השיעורים האחרונים שמסר מו"ר ומאמרי יומי העולים לקו.

מוס' הקו 02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם.

משא"כ הברית שכרת ה' עמם היה ללא תנאי. ובספרי (בהעלותך עח) איתא, שלא גרו בבתים מחמת נבואות ירמיה שעתידי בית המקדש ליחרב, וע"כ החזיקו בצוואת אביהם יונגב שלא לישב בבתים, כי ראו כאילו ביהמ"ק חרב עכשיו. והיו מחבבים את התורה כיתרו, וישבו בסנהדרין והורו הוראות, וי"א שהיו מבנותיהם נשואות לכהנים, ובני בניהם הקריבו על גבי מזבח. [ומסיים ואומר, והרי דברים ק"ו, ומה אלו שקירבו את עצמם, כך קירבם המקום, ישראל שעושים את התורה עאכ"ו]. ואיתא בפסיקתא דרב כהנא (נספח ה), שהם עתידים לעמוד על ראשי ההרים סביבות ירושלים, לבשר לישראל על קץ הגאולה, והם יקריבו קרבנות תחילה בבית

המקדש. וצ"יין בזה מו"ר לדברי הזוה"ק (יתרו, ט:), שבבוא יתרו למשה הביא עמו גם את בניו, והשאירם אצלו כדי שילמדו תורה. ועוד צ"יין, לדאיתא בתנא"ר (פ"ה) שנתרפס יתרו לפני משה שיקבלו ויגיירו, מפני שוודאי מכיר הוא את נפש הגר, כשם שקרא על עצמו 'גַר הַיִּתִּי בְּאֶרֶץ נִכְרִי' (יח, ג), ו'אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי' (יח, ד), ומחמת שהכניע עצמו כ"כ כלפי משה בכדי להתגיר, הבטיחו הקב"ה שלא יהיו בתי מדרשות בטלים מזרעו לעולם. [נסיים אליהו הנביא, מאכן אמרו, יתן אדם את בתו לת"ח אפילו נותן כל ממונו עליה, שכן מצינו שלא זכה יתרו אלא ע"י משה].

וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר

(שמות כג, ט)

מתוך שיעור יום ד' יתרו תש"ע, ושיעור יום ב' צו תשע"ט

קרי"ס ומלחמת עמלק ומתן תורה הם כנגד קרי"ש וברכותיה

הנה זכה יתרו לקדש שמו יתברך כמו שאמר (שמות יח, יא) 'עֲתָה יְדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים', ועל ידו נתגיירו גרים הרבה ונכנעה הסט"א (זוה"ק יתרו, ט:). ובאמת אור הגרים הוא אור גדול ונורא מאוד, אשר בו תלוי גאולתנו ופדות נפשנו, כמשאחז"ל (פסחים פ:): ש'לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, כי כל עניינם הוא לילך אחרי השי"ת במסירות נפש, ובאמת עי"ז יכול כל אחד לזכות לשלימות בכל דבר בעבודתו יתברך, שתהיה עבודתו את ה' מתוך כוונת הלב באמת, עד שתהיה כל תורתו לשם ה' באמת, כבעת נתינתה.

וכל מה שזכה יתרו היה ע"י ששמע מקריעת ים סוף ומלחמת עמלק (רש"י שמות יח, א), כי כל זה הוא בסוד יראה ואהבה והיחוד במס"נ בקרי"ש, שקרי"ס הוא כנגד ברכות 'יוצר אור' ו'אהבה רבה', שהם כנגד היראה והאהבה, ו'מלחמת עמלק' הוא כנגד הקריאת שמע', שהוא היחוד ומסירת הנפש. וע"י כל זה זכו ישראל לקבל את התורה, ונטהרו מזוהמת הנחש, שזהו שלימות התיקון והגאולה, וכנגד ברכת 'גאל ישראל'. וכל זה הוא כנגד חנוכה פורים ושבעות. [ומפורים עד שבעות מאיר בעולם האור המשיב את הגרים, בכדי להכניס את כל הגרים תחת כנפי השכינה שיהיו בכלל קבלת התורה, וכל הגרים הבאים להתגיר בכל השנה הוא מכח הארה זו].

יש יראה ואהבה תתאין, שהם ברור בכח השכל, ויש יראה ואהבה עילאין שהם היחוד ומכח הלב

דהנה הם ב' דרגות ביראה ואהבה, שבתחילה בא ליראה ואהבה תתאין, והם כנגד ברכת 'יוצר אור' ו'אהבת עולם', אך על ידם זוכה לענין היחוד ומסירת נפש אליו יתברך, שהוא כנגד הקרי"ש, והיראה ואהבה עילאין. כי זהו תכלית מידת האהבה, כמ"ש (שה"ש ה, ו) 'כִּי עֵזָה כְּמִנֹת אֶהְיֶה', שמרוב אהבתו את ה' בכל נפשו, הוא חפץ לעשות מעשה לכבודו יתברך. כי בכל התקרבות שלנו להשי"ת יש בירור ויחוד, שתחילה זוכה ל'בירור', כלומר שאור השכל יאיר לו להבדיל את הרע ולבחור בטוב, אך עדיין אין כל זה אלא לצורך עצמו, מפני שרואה בחכמתו את טובתו או ההיפך. ואח"כ זוכה ל'יחוד', שהוא שלימות אהבת הלב, והוא 'בינא, ליבא' (הקד' זוה"ק, יז). וע"י היחוד מתבטלת הע"ז לגמרי, ואור השכינה שב לשורשו למלכותו יתברך.

בירור הוא שמגלה שכל חיות הע"ז נמשכת ממנו יתברך

כי הנה כל חיות הע"ז נמשכת מהקדושה (זוה"ק תרומה, קנב:), וע"כ צריכים תחילה לגלות את תלות חיותה של העבודה זרה

מהקדושה, כלומר שיגלה את מידת היראה, ויתבונן בשכלו כיצד הכל הוא תחת מלכותו יתברך, ו'לית אתר פנוי מיניה' (זוה"ק אחרי ס:), שזהו כנגד ברכת 'יוצר אור'. ובהו שמבין את גודל רחמיו יתברך שנותן חיות אף לשונאיו ומחללי שמו, נתעורר אהבה בליבו להשי"ת, [והוא כלל, שע"י הרחמנות תתגלה האהבה, כי 'אהבה' תרגומו 'רחימו', לכך ע"י שמתבונן ברחמיו יתברך יבוא לאהבה אותו], והוא כנגד ברכת 'אהבת עולם', ובהו הוא שלימות ה'בירור' והפרדת הטוב מהרע, כי נגלה טובו יתברך, ורשעת המסתירים את אורו יתברך.

יחוד הוא התעוררות הרחמים מעוצם גילוי רחמנותו וענוותנותו יתברך להחיות מקומות הרחוקים

אמנם כל זה הבירור נעשה מאור השכל, שהוא ענין קרי"ס והידיעה מגדולת ה'. אך כדי לפדות הקדושה ולבטל הע"ז לגמרי, צריך לזכות לענין מלחמת עמלק, שהם הידיעה מענוותנותו יתברך, שהוא ע"י ה'לב'. כי מלחמת עמלק באה מהתעוררות רחמים על כבודו יתברך, מאחר שנודע לו גדולתו יתברך, שע"ז דווקא מהולל ומתנשא כבודו, כמ"ש (תהלים קמה, ג) 'גָדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְלִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶר', ואז הוא יודע גם מעוצם ענוותנותו - שכפי שלגדולתו אין חקר, כך גם אי אפשר לבריות לתפוס במידת רחמנותו וענוותנותו, וכמו שדרש רבי יוחנן (מגילה לא.) על הפסוק (תהלים סח, ה) 'סֹלֹו לְרֵכֶב בְּעֶרְבוֹת, בְּיַהּ שָׁמוּ, שִׁבְמִקוֹם גְּדוֹלְתוֹ יִתְבַרַךְ שֵׁם אֱתָה מוֹצֵא עֲנוּתוֹתָיו, וְזוֹהוּ 'בְּיַהּ שָׁמוּ', כלומר שמפגם עמלק בשמו הגדול רואים גודל ענוותנותו, [כמו שמובא בתרגום בתהלים (שם) ש'ביה שמו' הוא כסא כבודו], שמוחל על כבודו, ונותן חיות אף לעמלק שפגם בשמו הגדול, ומכח זה מתעורר האדם ממקומו במס"נ לבטל הע"ז ולהשיב את כבוד ה' למקומו ותפארתו. שהוא יחוד קריאת שמע'. [לכן עיקר הכוונות שמכוונים הצדיקים בשמות הקודש, הם כוונות מצד הלב, ולא מצד השכל (זוה"ק בשלח, נז. מג"א ריש ס"ז צח), כי כח פעולת הכוונה הוא מצד הלב (חוה"ל חשבון הנפש ג, ט)].

מלחמת עמלק היתה רק כנגד כבודו יתברך

וע"כ מלחמת עמלק הוא פלא גדול יותר מקרי"ס, כי המצריים לא רדפו את ישראל אלא לצורך עצמם ולהציל רכושם, וע"כ היתה הצלת ישראל על ע"ז גדולת ה' ותוקף ידו החזקה. אבל לא נתגלה עוצם רחמנותו וגודל ענוותנותו כאשר נתגלה במלחמת עמלק. כי עמלק רדף את ישראל בכדי לחלל את שמו יתברך, ואף שכוחו וגבורתו יתברך מלא עולם, ויתר כביכול על כבודו ונתן ביד האדם להלחם עליו, ומתוך עוצם ענוותנותו שאינו מציל על עצמו, נודעו

גם גדול רחמיו, שבוודאי יזכה את הבריות ויתן בידם את היכולת להשיב כבוד ה' למקומו הראוי, ובוה התעורר יהושע באהבתו לה' לעשות מסירות נפש ולהלחם בדרך הטבע, לחגור מותניו ולקנא על חילול שמו יתברך. [ועיקר המלחמה היא, שלא לרחם על הסט"א כלל, כי כאשר מגלים עליה רחמים הוא גלות השכינה (קה"י, נדה), שבזה נכשל שאול המלך (שמו"א טו, ט)].

עיקר אור הגרים הוא שיפעל בעצמו לכבודו יתברך

ומסירות נפש זו מעוררת באדם פעולות עצומות בנשמתו ומחדשת אותה, והיא אף מאירה לכל נשמות הגרים לשוב אל הקודש בגילוי וביד רמה. וע"כ כאשר שמע יתרו על קרי"ס ומלחמת עמלק, עזב את כל הע"ז שבעולם (מכילתא יתרו, מס' דוישמע א), והלך למדבר אחר ה'. ועל כן ייתר פרשה בתורה (שמו"ר כז, ח), כי היה עניינו להורות את האור של הגרים - שלא משה לבדו צריך לחפש אחר עצות איך לפייס את ה' ב"ה, ולהכין משכן לאורו יתברך, אלא כל אחד ואחד צריך לנקוט מעשה וליקח אחריות על גילוי התורה, ולחתור אחר הדרך שיתקדש שמו יתברך. כי זה היה מעלת יתרו, שע"י קרי"ס בא לידי 'יראה', שהתבונן והבין, שאע"פ נראה במצרים שישראל משועבדים תחת פרעה, אליבא דאמת הקליפה כבושה תחת יד ה' תמיד, וממנה חיותה והתהוותה. ובא גם לאהבה, שהוא רחמנות על אור השכינה הנצרכת להחיות את כל המסתירים אורו יתברך, שהוא ענין ה' ברור. אבל לשלימות היראה ואהבה בא ע"י ששמע ממלחמת עמלק, כי בזה הבין שנתן השי"ת בענוותנותו לבריות שיפעלו במעשה להחזיר את כבודו יתברך, שהוא ענין קריאת שמע.

חנוכה פורים ושבעות כנגד קרי"ס מלחמת עמלק ומותן תורה

וזהו כנגד חנוכה פורים ושבעות, ש'חנוכה' הוא גילוי הנס לעין כל, שזהו ענין קרי"ס, ולכך בחנוכה הוא הלל גמור, שהוא הודאה גמורה שאין עוד מלבדו. והוא כנגד אור ה'שכל', שהוא האור הגנוז, שהיא מדרגת קרי"ס שראו את ה' עין בעין במדרגת ראייה, כמ"ש (שמות יד, לא) 'וַיִּרְאוּ הָעָם אֶת ה', כי היה האור הגנוז מגולה, וכמשאחז"ל (מכילתא בשלח, מס' דשירה ג) 'ראתה שפחה על הים וכו'', וזה סוד חנוכה, שרואים את גילוי האלהות למטה מ' טפחים, וזהו כנגד 'יוצר אור' שהיא כנגד היראה [וכפי שאומרים ביוצר 'עושים באימה וביראה וכו' עונים באימה ואומרים ביראה, ומגלים בה שהכל תחת מלכותו יתברך]. וגם זכו לגלות את האהבה אליו יתברך ולומר לפניו שירה, שזהו כנגד 'אהבת עולם'. ו'פורים' הוא הכנעת המן ועמלק, ולא גילו עליו רחמים כלל, וכמ"ש (אסתר ג, ב) 'וַיִּמְרְדּוּ לֹא יָקָרְעוּ וְלֹא יִשְׁפְּחוּהוּ, ובוה תיקן את חטא שאול (ילקוט דוד במדבר כד, חפץ חיים עה"ת בראשית)] וזהו כנגד קרי"ס. ו'שבעות' הוא שזכו ישראל להיטהר מזוהמתם ולקבל התורה, שזהו שלימות גאולתם, וכנגד 'גאל ישראל'. וע"כ במפלת המן נאמר (אסתר ח, יז) 'וַיִּרְבּוּ מֵעַמִּי הָאֶרֶץ מִתְּיָהוּדִים, כי אור היחוד ומסירות הנפש השיבם תחת כנפי השכינה. ועי"ז זכו לקבל את התורה מאהבה, כמו שדרשו חז"ל (שבת פח). על הפסוק (אסתר ט, כז) 'קִיְמוּ וְקַבְּלוּ הַיְהוּדִים'.

רות זכתה לאור הגרים שע"כ זכתה

שדוד המלך ומשיח צדקנו יצאו מחלציה

וע"כ נוהגים לקרוא בשבעות את מגילת רות (שו"ע או"ח צ, ט בהג"ה), שזהו גם ענין 'יתרו', שהוא אותיות 'ר' רות' [כלומר שקבלו על עצמם תר"ו מצוות שנוספו על הגרים, וב'יתרו' נוסף ל' לגדולה וכבוד, מאחר

שידע והעיד 'כי גדול ה', כמו שביאר כ"ז השל"ה (פ' יתרו, תנ"א לא)], שהיא מזרע יתרו (דברת שלמה, יתרו). כי כל נתינת התורה באה מכח נשמות הגרים ומסירות נפשם, ומס"נ זו היא הארת היחוד, כרות המואביה שמאסה בע"ז, וכמ"ש במדרש (רות רבה ה, יב) 'וַיִּרְחַצְתָּ' (רות ג, ג), מעבודה זרה, והלכה במסירות נפש וקבלה על עצמה דין ד' מיתות (רות רבה ב, כד), שהוא ענין קרי"ס (שעה"כ קרי"ש ה, עמ' קלו), ועי"ז זכתה להשיג סוד התורה בשלימות, שהוא דוד המלך ומשיח צדקנו.

כל תורת דוד המלך היתה להשיג את כבודו יתברך

בהתבוננות מחודשת בכל פעם

כי היתה כל דרכו של דוד בעסק תורתו להכנס בכל פעם מחדש מחול אל הקודש, שהוא אור הגרים, וכמ"ש (תהלים קיט, יט) 'וַיִּרְאֵנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ מִצְּוֹתָיו'. כי כדי ליגש אל התורה, צריך להתחיל כל פעם מחדש לצאת מרשות החול, ולהתחדש במחשבה מה הוא הולך ללמוד, ובחכמה של מי הוא הולך לעסוק. כי התורה היא הרחמים בבריאה, וכדי להוציא את הרחמים ולגלותם, ולהרגיש את עוצם נעילות התורה וגודל הזכות לעסוק בה, צריך לזכות לאור המס"נ, שהוא האור המשיב את הגרים לכנוס תחת כנפי השכינה.

הטהרה מע"ז הוא להנצל ממחשבות שאינם טובות

ובדור הזה עיקר תוקף ענין העבודה זרה נמשך על מחשבות בני האדם, דהנה מיום שנחרב בית המקדש, ואין לנו לא משכן ולא בית לשכינה, אין דרך להתקרב אל ה' ב"ה ושכינתו, אלא ע"י לימוד ותפילה, תפילה ולימוד וכו'. ולכן אין הסט"א חוגרת עצמה אלא על המחשבה של עובדי ה', כלומר לא רק במחשבות של איסור, שגלוי לכל הבלם ומאוסותם, אלא אפילו מחשבות הרעות שיש לו על עצמו על אחרים וכלפי שמיא, שאף הם באות מהסט"א. ונקראות ע"י, מאחר שאלו המחשבות הם היפך מקום הקדושה, וחוף מה' ב"ה ומקומו של עולם, אבל ע"י 'בירור ויחוד' מגלה שאין למחשבה זו קיום בלא אור ה' ב"ה, ובוה מתבטלת המחשבה ומתגלה כבוד ה'.

בירור במחשבה הוא על ידי

יראה ואהבה תתאין הנולדים מאור השכל

וצריך לכך בירור ויחוד. 'בירור' הוא, שיתבונן שכל חיותה של המחשבה הזרה היא מאור השכינה. והוא השגת הצדיקים בגדולת ה', שמכך באים ליראה נוראה ש'מלכותו בכל משלה' (תהלים קג, יט). והוא מצד החכמה ואור השכל כדלעיל, כי 'אבא יסד ברתא' (רע"מ פנחס, רנח), שהיא היראה (הקד' הזוה"ק, ה: ועוד). [כי השכל מורה שהעולם הזה להבל דמה, והאדם כציץ השדה, וחיייו כחלום יעוף, ואין לאדם שמחה ודבר שנחשב תחת ידו, אלא תורה ומצוות]. ויש שמוסיף ועובד מ'אהבה', ומרבה לכון לשם יחוד קוב"ה ושכינתה, ושתהיה תועלת לשכינה בעבודתו, מאחר שיש בליבו רחמים ואהבה על גלות השכינה. אבל הם עדיין יראה ואהבה תתאין, כי הם יראה ואהבה נסתרים, כמו האוהב את חבירו ואינו מגלה אהבתו אליו בפועל. והוא מפני שעדיין הוא עוסק בענין עצמו ובד' אמותיו בעבודת ה', שהיא מדרגת יתרו קודם שיצא למדבר, ומדרגת הגרים קודם הרצון להתגייר, כי הוא סובר בדעתו, שמאחר שהכל בידי יתברך, אין דרך התורה ודרך ה' צריכים למעשה ופעולה מצידו, ואף אם יש פעולות שצריכים לפעול לפניו יתברך כדי להחיש גאולתנו ופדות נפשנו, הוא ענין רק להצדיקים והחכמים.

יחוד במחשבה הוא שיהיה כל ענינו רק לכבודו יתברך

אבל באמת כדי לזכות להכנס תחת כנפי השכינה ולקבל את התורה צריך ליראה ואהבה עילאין, שהוא כנגד הלב ובינה ליבא, שהוא היחוד במס"ג בקרי"ש, שהיא קבלת אחריות להיות שותף בשמירה על כבודו יתברך, בלא מחשבה על עצמו וכבודו כלל, שהוא ענין מלחמת עמלק ע"י ישראל ויהושע דוקא. והוא יציאת האדם מנקודת עצמו לפעול למען כבודו יתברך בנקיות, שהוא ביטול הגמור, וענין היחוד ד'עד דלא ידע' (מגילה ז), כמובא בשעה"כ (פורים א, עמ' שלב).

אור הגרים הוא כתריס בפני הפורענות, לגלות רחמים ולבטל מידת הדין

וע"כ שנתה וכפלה התורה בגודל חביבות הגרים, שמלמדת אותנו התורה לשמר ולעורר בנו את אור הגרים, שהוא תריס בפני כל פורענות וחרון אף, וכמ"ש (בראשית יב, ה) על אברהם ושרה שהיו מגיירים גרים וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשָׂו בְּחָרָן, ש'חרן' הוא מלשון חרון אף כידוע. כי כל ענין הגרים נמשך מאברהם שנקראים הגרים על שמו (ירושלמי בכורים פ"א ה"ד), וכן 'גר' הוא גימט' אב"ר מ'אברהם' כידוע, כי עד ימיו היה נמשך דין בעולם, כדור אנוש וכו', וכאשר בא אברהם, עמד כתריס בפני הדין, כי גילה אחריות במס"ג לשמור את העולם ולגלות הרחמים. ולכך אמר הקב"ה (בראשית יח, יז) 'מִמְכָּסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה', כי על זה בעיקר היה עבודתו, לגלות את הרחמים ע"י שהיה מרבה את אור הגרים. לכך שאל אברהם את הקב"ה (בראשית טו, ח) 'בְּמָה אֲדַע כִּי אֵיךְ שָׁנָה, כלומר כיצד יזכו ורעו לירש את התורה שעיקר קיומה בארץ ישראל, אם לא שיאיר בהם אור הגרים, ועל זה השיבו הקב"ה (בראשית טו, יג) 'כִּי גַר יִהְיֶה יָרְעֶךָ וגו'', כלומר שירדו למקום שיצטרכו לגלות את אור הגרים, שמכוחו נכנסים תחת כנפי השכינה ויכולים ליצא מטומאת הע"ז, לשמוע הדברות מפי הגבורה.

כל אחר מישראל יכול לזכות לאור הגרים כפי שיבטל כבודו אליו יתברך

ומידה זו קיימת בכל אחד מישראל, והוא מכח שהיו במדרגת הגרים כשיצאו ממצרים עד שנכנסו תחת כנפי השכינה במתן תורה, כמובא בגמ' (יבמות מו:), לכך קרי"ש פותחת ב'שמע ישראל', שהוא לעורר אור הגרים הקיים בכל אחד מישראל (אוה"ח כי תצא), כמ"ש 'וישמע יתרו', כדי למסור נפש בדל"ת דאחד (שעה"כ קרי"ש ה, עמ' קנג). והוא ענין עצימת העינים בקרי"ש (שעה"כ קרי"ש ה, עמ' קנה), שסותם עיניו מכל ענייני העולם, כלומר שמבטל רצונו על כבודו ומעמדו, ואינו שוקל מעשיו ע"פ דעות ומחשבות בני האדם, וכפי הכבוד שיבוא לו מהם ועל ידם.

דוד המלך האיר רחמים גדולים לכל אחד מישראל בכל הדורות וע"כ עסק דוד בכל זה, כי הייתה הארת נשמתו מצד אור הגרים (שעה"ג הקד' לח), כי היה משורש המלכות הנקראת 'נפש' (זוה"ק תרוע, מה:), שהוא אור הגרים, כמ"ש (בראשית יב, ה) 'וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר

עָשָׂו בְּחָרָן' (ע"ה לד, א). וע"כ ספר התהלים הוא כתריס בפני הפורענות, כי חיבר דוד את ספר התהלים כנגד כל נשמות ישראל עד ביאת משיח, וזעק והתחנן את ליבו של כל בר ישראל. כי ככל שהשיג יותר ברחמי ה' ב"ה, כך יכל יותר לגלות את אותם הרחמים במקום שנסתר שם אורו וקדושת מלכותו ואלהותו יתברך. כי לדוד היתה יראה עצומה ונוראה מאוד, והוא מפני שידע מגדולתו יתברך, וכמו שאמר (תהלים קלה, ה) 'כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה', כלשון שאמר יתרו 'עֲתָה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' (ראה ר"ח פלטיאל מזרחי ועוד שמות יח, יא), וע"כ יכל לגלות את הרחמים אצל כל ישראל ולהביאם לתפילה לפניו יתברך. וזהו כל גילוי הרחמים שבספר התהלים, כי ענין זה שאדם מרוחק יכול להיות סמוך אצלו יתברך ולגלות את ליבו לפניו יתברך ולדבקה בו, זהו גילוי רחמים גדולים מאוד. והוא דרך עסק התורה של דוד המלך, שבכל לימוד רצה לפעול על ידו נחת רוח לפני ה', ומשכן לאביר יעקב, ולגלות את הרחמים בסמיכות אצל כל נשמות ישראל.

עיקר מדרגת הצדיקים הוא לגלות את רחמי ה' ללא גבול, וכפי שיהיה לעת"ל

וזהו עיקר מדרגת הצדיקים שיכלו לעסוק בעבודות גדולות לפני ה' ב"ה, והושיעו לנשמות ישראל, כי מידיעתם בגדולתו יתברך יודעים הם מגודל רחמנותו, שהיא ללא גבול. כי כל בר ישראל צריך וראוי הוא לעמוד לפני ה' ב"ה, והוא התכלית שיהיה לעתיד לבוא, שהכל יהיו כנביאים לפני השי"ת, ויתקיים 'מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעָה אֶת ה'' (ישעיה יא, ט). אלא שעתה אין אנו עומדים לפני השי"ת כראוי לנו, מפני שלא גילו לנו את הרחמים, ולא נגלה אצלנו כמה רבו רחמיו יתברך על כל אחד מישראל. ולזה בא דוד המלך וגילה עוצם רחמים אלו.

צריך שתהיה כל הכוונה בתורה ותפילה אך לכבודו יתברך

לכך צריך כל אחד שלא יתחשב בדעת בנ"א בעבודתו בתורה ובתפילה, ואף לא יחשוב מכך שעוסק בתורה ובתפילה, שהוא גם כן מחשבה זרה, אלא יכניס את כולו בתיבות הלימוד והתפילה, וינסה להתקרב אל הקודש, ולהוציא את מילותיו בכוונה, ולהתחנן לה' ב"ה שישבו מחול אל הקודש, כמו גר, וכמו שהתחנן דוד (תהלים לט, יג) 'שְׁמַעָה תְּפִלָּתִי ה', וְשׁוּעָתִי הֲאֲזִינָה, אֶל דְּמִעַתִּי אֵל תְּחַרְשׁ, כִּי גַר אֲנִי עִמָּךְ תּוֹשֵׁב כְּכֹל אַבּוֹתַי, וכן (תהלים קיט, יט) 'גַּר אֲנִי בְּאֶרֶץ אֵל תְּסַתֵּר מִמְּנֵי מִצּוֹתַיךְ. וכל רגע שמסוּח דעתו מבני אדם ומהעיסוק בעצמו, הוא מסירות נפש, וככל שמתרכז יותר בעסק התורה והתפילה, הוא ביטול ע"ז. ועי"ז זוכה להמשיך עליו רחמים גדולים, וזוכה לתורה ומצוות ולכל השפע, וכמ"ש (דברים י, יח) 'הִקַּבְתִּי אֶתְּךָ לֹא לְחֵם וְשִׂמְלָה, שהם תורה ומצוות כידוע (בר' ע, ה), ומכניסו הקב"ה לפני ולפנים, כמו שדרשו חז"ל (שמו"ר כז, ה) על הפסוק באיוב (לא, לב) 'בְּחֹזֶן לֹא יִלִּין גַּר, דְּלִתִּי לְאֶרֶץ אֶפְתָּח, שיכול הגר לצאת מטומאת ע"ז, עד קדושת כהן גדול שהוא לפני ולפנים.

© כל הזכויות שמורות

לתגובות הערות והקדשות וכן לקבלת הגיליון ניתן לפנות

לכתובת אימייל: m.yam.shlomo@gmail.com או בטלפון 054-84-34-755.

הגיליון יוצא כעת בכמות מצומצמת למעוניינים לקחת חלק בזיכוי הרבים הגדול ניתן לפנות לכתובת הנ"ל. ניתן לתרום לאחזקת העלון במספר הטלפון 03-7630585 שלוחה 1 ולציין בשלוחה 2 את ההקדשה.